

PREGLED AKTIVNOSTI CRNOGORSKE AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI U 2022. GODINI

I. NAUČNOISTRAŽIVAČKI PROJEKTI — 28

a) Projekti u okviru odjeljenjâ

1. Biodiverzitet Crne Gore — rukovodilac akademik Gordan Karaman;
2. Obrada signala i metode inteligencije na grafovima, rukovodilac akademik Ljubiša Stanković;
3. Radon u karstnom području zapadnog dijela opštine Nikšić, rukovodilac akademik Perko Vukotić;
4. Primjena dubokog učenja u transformacionom domenu za autentikaciju digitalnih audio signala, rukovodilac akademik Igor Đurović;
5. Uticaj pozicionih i giroskopskih sila na stabilnost potencijalnih sistema, rukovodilac akademik Ranislav Bulatović;
6. Metode optimizacije gradijentnog tipa, rukovodilac akademik Milojica Jaćimović;
7. Teorija aranžmana hiperravni i matroidna dekompozicija hipersimpleksa, rukovodilac akademik Svjetlana Terzić;
8. Ispitivanje kvaliteta života kod pacijenata sa multiplom sklerozom u Crnoj Gori, rukovodilac prof. dr Vaso Antunović, vanredni član CANU;
9. Uticaj slušne amplifikacije na kvalitet života djece i mladih u Crnoj Gori, rukovodilac projekta akademik Goran Nikolić;
10. Turski (osmanski) izvori za istoriju Crne Gore, rukovodilac akademik Šerbo Rastoder;
11. Zašto smo se borili — Crna Gora i II svjetski rat, rukovodilac Branko Baletić, vanredni član CANU;
12. Dimitrije Popović — slika i riječ, rukovodilac Pavle Goranović, vanredni član CANU.

b) Projekti u okviru Instituta za jezik i književnost „Petar II Petrović Njegoš”

13. Rječnik govora Crmnice (doc. dr Jelena Bašanović-Čečović);
14. Rječnik govora Riječke nahije (dr Danijela Radojević);
15. Rječnik govora okoline Pljevalja (doc. dr Jelena Gazdić);
16. Rječnik govora Boke (doc. dr Miomir Abović);
17. Rječnik jezika Mihaila Lalića (doc. dr Jelena Bašanović-Čečović; dr Danijela Radojević);
18. Frazeološki rječnik Njegoševih pjesničkih djela (prof. dr Ana Pejanović; prof. dr Radmilo Marojević).

c) Projekti u okviru Leksikografskog centra CANU

19. Botanički leksikon Crne Gore — glavni i odgovorni urednik akademik Vukić Pulević;
20. Leksikon diplomatije Crne Gore — glavni i odgovorni urednik akademik Đorđe Borozan;
21. Leksikon etnologije Crne Gore — glavni i odgovorni urednik prof. dr Dragana Radojičić;
22. Leksikon crnogorskih dinastija — glavni i odgovorni urednik prof. dr Živko Andrijašević;
23. Leksikon vinogradarstva i vinarstva Crne Gore, glavni i odgovorni urednik prof. dr

Vesna Maraš;

24. Leksikon arheologije Crne Gore, glavni i odgovorni urednik dr Dejan Gazivoda;
25. Leksikon dramskih umjetnosti Crne Gore, glavni i odgovorni urednik prof. mr Andro Martinović.
- d) Projekti na osnovu sporazumâ o saradnji sa institucijama u Crnoj Gori
26. Istraživanje građe o Crnoj Gori u arhivima Vatikana — rukovodilac akademik Đorđe Borozan, CANU i Ministarstvo kulture;
27. Portreti crnogorskih ljekara — prilozi istoriji medicine u Crnoj Gori (na osnovu Sporazuma o saradnji između CANU i Kliničkog centra Crne Gore), rukovodilac prof. dr Ranko Lazović;
28. Crna Gora u dokumentima L' Archivio dell' Ufficio Storico dello Stato Maggiore del Esercito Italiano (AUSSME), 1918–1920 (na osnovu Sporazuma o saradnji CANU i Ministarstva odbrane Crne Gore), rukovodilac akademik Đorđe Borozan.

II. MEĐUNARODNA SARADNJA

- U svojstvu predstavnika CANU, akademik Ljubiša Stanković, potpredsjednik, i akademik Predrag Miranović, sekretar OPN, učestvovali su na godišnjim sastancima sljedećih međunarodnih akademijskih asocijacija i tijela čiji je CANU član: Međunarodne godine osnovnih nauka za održivi razvoj 2022 (International Year of Basic Sciences for Sustainable Development — YBSSD 2022), 20. januar, onlajn, Evropske federacije akademija prirodnih i humanističkih nauka (ALLEA General Assembly), 11–12. maj, u Briselu, Savjeta Međunarodne asocijacije akademija nauka (IAAS/MAAH Council Meeting), 27–28. septembar, onlajn, Međunarodnog naučnog savjeta (Annual Meeting of the European Members of ISC), 12–13. oktobar, u Londonu;
- Po pozivu upućenom CANU, članovi CANU učestvovali su: na Simpozijumu Turske akademije nauka i Asocijacije akademija i naučnih društava Azije, 20–22. maja u Istanbulu „Razumijevanje održivosti u kontekstu biznis organizacija i filantropskih ustanova” (TÜBA-AASSA Joint Symposium on Understanding Sustainability in the Context of Business Organizations and Philanthropic Institutions), onlajn akademik Veselin Vukotić; na Međunarodnoj naučnoj konferenciji „Svijet pred novim izazovima” (The World Facing New Challenges), organizovanoj povodom jubileja 150 godina od osnivanja Poljske akademije umjetnosti i nauka (PAU), akademik Nenad Vuković, 18–20. oktobra u Krakovu; u programu obilježavanja 250 godina Kraljevske akademije nauka, pismenosti i lijepih umjetnosti Belgije (250 ans de L' Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique), akademik Predrag Miranović, sekretar OPN, 16. novembra, u Briselu.
- Prilikom posjete Austrijskoj akademiji nauka (Österreichische Akademie der Wissenschaften — ÖAW), akademik Dragan K. Vukčević, predsjednik CANU, i akademik Anton Cajlinger (Anton Zeilinger), predsjednik OeAW, potpisali su Memorandum o saradnji (MoU) dvije akademije, 24. juna 2022. godine u Beču;
- Na poziv predsjednika Evropskog suda za ljudska prava (European Court of Human Rights — ECHR), sudije Roberta Spana, četvoročlana delegacija CANU boravila je u posjeti ECHR, 1. i 2. septembra 2022. godine u Strazburu;
- Akademik Dragan K. Vukčević, predsjednik CANU, učestvovao je na Sastanku regionalnih akademija (Meeting of the Regional Academies), u organizaciji Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine 7. oktobra 2022. godine u Sarajevu;

- Predstavnici CANU, akademik Dragan K. Vukčević, predsjednik, i akademik Žarko Mirković, sekretar Odjeljenja umjetnosti, učestvovali su u programu obilježavanja 50 godina postojanja Akademije nauka Albanije, 10. oktobra 2022. godine u Tirani;
- U saradnji sa Univerzitetom Crne Gore CANU je organizovala Naučni simpozijum Nauka i male zemlje — sinergija dijaspore, matice i prijatelja Crne Gore / Science and Small Countries — Synergy of the Diaspora, the Motherland & Friends of Montenegro, koji je okupio 50 izlagača, 2. i 3. novembra 2022. godine u Podgorici;
- Prof. Dan Šehtman, iz Izraela, dobitnik Nobelove nagrade za hemiju u 2011. godini, boravio je na poziv CANU u Crnoj Gori, kojom prilikom je posjetio Akademiju i imao plenarno predavanje na Naučnom simpozijumu 2. novembra 2022. godine u Podgorici, na temu „Demografija, tehnološko preduzetništvo i budućnost Crne Gore” (Demographics, Technological Entrepreneurship and the Future of Montenegro);
- Na poziv predsjednika Srpske akademije nauka i umetnosti, akademika Vladimira S. Kostića, i dopisnog člana SANU, Alpara Lošonca, akademik Dragan K. Vukčević, predsjednik CANU, učestvovao je sa izlaganjem na Naučnoj konferenciji Intelektualci, juče i danas /Intellectuals, Yesterday and Today, 24. i 25. novembra 2022. godine, u SANU u Beogradu.

III. SARADNJA SA INSTITUCIJAMA U CRNOJ GORI NA BAZI SPORAZUMA

- U 2022. godini Crnogorska akademija nauka i umjetnosti potpisala je dva sporazuma o saradnji, i to sa: Ministarstvom odbrane Crne Gore — 26. januara 2022. godine i Ministarstvom nauke i tehnološkog razvoja — 10. oktobra 2022. godine, što sa ranije potpisanim čini ukupno 26 sporazuma o saradnji CANU sa institucijama u Crnoj Gori.

IV. NAUČNI SKUPOVI, OKRUGLI STOLOVI, RASPRAVE, PROMOCIJE I OMAŽI — 22

- a) Naučni skupovi
  1. Informaciono-komunikacione tehnologije — stanje i perspektive (tema Duboko mašinsko učenje), u organizaciji Odbora za informaciono-komunikacione tehnologije, Rektorat Univerziteta Crne Gore, 21. mart;
  2. Međunarodni naučni skup Mutirajući virus totalitarizma u organizaciji CANU, Univerziteta Crne Gore i Univerziteta „Adam Mickijević” iz Poznanja, Rektorat Univerziteta Crne Gore, 22–23. septembar.
  3. XIII međunarodna naučna konferencija Optimization and Applications (OPTIMA 2022), održana je u Petrovcu, u organizaciji CANU, Računskog centra Ruske akademije nauka, Univerziteta Crne Gore i Univerziteta u Evori iz Portugalije, 26–30. septembar;
  4. Naučni simpozijum Nauka i male zemlje — sinergija dijaspore i matice sa prijateljima Crne Gore / Science and Small Countries — Synergy of the Diaspora, the Motherland & Friends of Montenegro, Rektorat Univerziteta Crne Gore, 2–3. novembar.
- b) Okrugli stolovi i rasprave
  1. Izazovi u nastavi matematike, u organizaciji Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, Odbora za matematiku i fiziku CANU, Odbora za obrazovanje i pedagogiju CANU i Udruženja nastavnika matematike Crne Gore, 4. mart;
  2. Stanje i perspektive e-mobilnosti u Crnoj Gori, u organizaciji Odbora za tehničke

- nauke CANU i Mašinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, 16. septembar;
3. Programerski biznis u Crnoj Gori — stanje i perspektive, u organizaciji Odbora za informaciono-komunikacione tehnologije, 20. septembar;
  4. Kapitalni projekti i(ili) individualni projekti u CANU, 22. novembar.

c) Promocije

1. Akademik Radomir Ivanović, Metode i dometi savremene nauke o književnosti, 2. mart;
2. Prof. dr Saša Brajović i dr Tatjana Koprivica, Vizuelna kultura mediteranske Crne Gore od 15. do 20. vijeka, 24. mart;
3. Paradigme diskursa kulture u Crnoj Gori, 14. april;
4. Epidemiološke, kliničke i demografske karakteristike moždanog udara u Crnoj Gori, 15. april;
5. Humanizam i srednjoškolsko obrazovanje — mjesto i uloga sociologije i srodnih disciplina, 26. april;
6. Genetički resursi u stočarstvu Crne Gore i Genetički resursi u biljnoj proizvodnji Crne Gore, 12. maj;
7. Petar Krivokapić, Bibliografija Crnogorska likovna umjetnost u 'Politici': 1907–2017, 30. maj;
8. Ben Lazare Mijušković, inostrani član CANU, Egzistencijalna usamljenost — Filozofija i psihologija usamljenosti, 14. jun;
9. Istorija crnogorske državnosti — od srednjeg vijeka do 2006. godine, 22. jun.

d) Omaži

1. 15 godina od proglašenja Ustava Crne Gore, u saradnji sa Skupštinom Crne Gore i Udruženjem pravnika Crne Gore, 20. oktobar;
2. Omaž povodom 175 godina od štampanja „Gorskog vijenca”, 9. novembar;
3. Omaž povodom 200 godina od rođenja Stefana Mitrova Ljubiše, 29. novembar;
4. Omaž povodom 100 godina od rođenja akademika Milorada Mijuškovića, 6. decembar;
5. Omaž prof. dr Petru Stojanoviću, u saradnji sa Pravnim fakultetom Univerziteta Crne Gore, decembar.

V. NAUČNE TRIBINE — 23

1. Prof. dr Jelena Martinović-Bogojević, Muzička kreativnost kroz prizmu naučnih istraživanja, 17. februar;
2. Prof. dr Dubravka Stojanović, Istorija — učiteljica ili učenica? O zloupotrebama istorije u političke svrhe, 7. april;
3. Dr Ivan Čolović, Postjugoslovenski kulturni prostor: sukobi i zajedništvo, 8. april;
4. Akademik Miodrag Ostojić, Miokardna revaskularizacija (stentovi i/ili bajpas): pregled preporuka i prakse od 2020. do 2022. godine, 20. april;
5. Prof. dr Branislav Todorović, Pandemija COVID-19, epidemiološki događaj vijeka, 27. april;
6. Sinan Gužević, filolog: Devedeset godina Ujevićeve zbirke „Auto na korzu”, 1. jun;
7. Prof. dr Sanja Rojić, Evropske priče o hajduku Sočivici, 2. jun;
8. Prof. dr Zoran Paunović, Džojsov Uliks: 100 godina kasnije, 8. jun;
9. Dr Miodrag Mihaljević, Informaciona bezbjednost i blockchain tehnologija, zgrada Tehničkih fakulteta Univerziteta Crne Gore, 9. jun;
10. Prof. dr Žarko Trebješanin, Jungovo shvatanje psihologije religije, 13. jun;
11. Prof. dr Ivan Koprić, dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Održivost

- europaizacijskih reformi javne uprave: važnost dobrog kormilarenja, 21. jun;
12. Prof. dr Betül Tanbay, Mathematics unites, zgrada Tehničkih fakulteta Univerziteta Crne Gore, 1. jul;
  13. Prof. dr Kenan Arnautović, Chiari i malformacija kod odraslih: Naši naučni doprinosi razumijevanju i liječenju ovog čestog i teškog problema, 21. oktobar;
  14. Prof. dr Adam Bence Ballazs, Andrassy Univerzitet u Budimpešti, Between Wealth and Weakness: The Balkans and Europe (Između bogatstva i nemoći: Balkan i Evropa), 31. oktobar;
  15. Akademik Slobodan Backović, Sistemski problem našeg obrazovnog sistema, 2. novembar;
  16. Akademik Krešimir Nemeč, Andrić i Krleža — komparativna analiza, 4. novembar;
  17. Ana Ivanović, Branko Filipović Filo: umjetnost bez kompromisa, 21. novembar;
  18. Prof. Aleksej Kišjuhas, Nuspojave tribalizma od svetosavskog nacionalizma do klerikalizacije društva, 22. novembar;
  19. Akademik Nenad Vuković, Crnogorski gospodar i pjesnik Nikola Petrović kod Poljaka, 6. decembar;
  20. Prof. dr Andreja Katančević, „Brskovo“ i recepcija srednjovekovnog rudarskog prava, 7. decembar;
  21. Prof. dr Čedomir Čupić, Politička misao Džona Plamenca (povodom 110 godina od rođenja), u saradnji sa Fakultetom političkih nauka UCG, 8. decembar.
  22. Akademik Predrag Miranović: Nobelova nagrada za fiziku 2022. godine, 12. decembar;
  23. Akademik Perko Vukotić, Radon u školama i vrtićima u Crnoj Gori, 13. decembar.

VI. IZDAVAČKA DJELATNOST

Izašlo iz štampe — 16

1. Godišnjak CANU za 2021. godinu;
2. Glasnik Odjeljenja prirodnih nauka, br. 25;
3. Glasnik Odjeljenja humanističkih nauka, br. 8;
4. Leksikon diplomatije Crne Gore;
5. Botanički leksikon Crne Gore;
6. Leksikon crnogorskih dinastija;
7. Portreti crnogorskih ljekara — prilozi istoriji medicine u Crnoj Gori, tom II, rukovodilac projekta prof. dr Ranko Lazović;
8. Catalogue of lichens of Montenegro, autori Branka Knežević & Helmut Mayrhofer;
9. Srđa Pejović, Akcije crnogorskih banaka, štedionica i akcionarskih društava 1863–1946 (CANU i Državni arhiv Crne Gore);
10. Živko Andrijašević, Istorija crnogorske državnosti — od srednjeg vijeka do 2006. godine;
11. Vesna Kilibarda, Jelena Knežević, Strane književnosti u Crnoj Gori do 1918. godine — bibliografska građa;
12. Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca (1918–1920), tom I, Vojna zaštita otadžbine, Knjiga treća, rezultat rada na istoimenom projektu;
13. Miodrag V. Jovanović, Rječnik govora Paštrovića;
14. Istorija umjetnosti Crne Gore, tom II, rukovodilac projekta prof. dr Aleksandar Čilikov;
15. Fiat 35 (1985–2020) dobri duh alternative (CANU i Glavni grad Podgorica);
16. Dragan Karadžić, slike, crteži, akvareli 2012–2022, katalog (CANU i JU Muzeji i galerije Podgorice).